

Örgütlü Suçlar ile Toplumsal Eşitsizliklerden Doğan Suçlar Bireysel Cezaları Artırmakla Engellenemez!

"Yaşı kaç olursa olsun; 17 veya 27, katil kim olursa olsun, bir zamanlar bebek olduklarını biliyorum. Bir bebekten bir katil yaratan karanlığı sorgulamadan hiçbir şey yapılmaz kardeşlerim..."
Rakel Dink, 23 Ocak 2007

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR 'a yönelik cezalarla ilgili yasa değişikliği talepleri konusunda BİLGİ NOTU

Çocukların işlediği suçlara yönelik cezaların artırılması talebi, devletin, çocukların ve toplumun güvenliğini sağlama görevini yerine getirmediği gerçeğini perdeleyen bir paravan haline geldi. Suçu engellemenin yolu cezaların artırılmasından değil, suça sürükleyen ekonomik ve toplumsal koşullarla ve suç örgütleriyle mücadele etmekten geçiyor. Devlete ve tüm ilgililere asli görevlerini hatırlatıyor, toplumda her yurttaşın güven içinde yaşayabilmesi için her zamanki talebimizi yineliyoruz: "Yasalara dokunma, uygula!"

esik
Eşitlik İçin Kadın Platformu

Örgütlü Suçlar ile Toplumsal Eşitsizliklerden Doğan Suçlar Bireysel Cezaları Artırmakla Engellenemez!

Çocukların işlediği suçlara yönelik cezaların artırılması tartışması devletin çocukların ve toplumun güvenliğini sağlama görevini yerine getirmediği gerçeğini perdeleyen bir paravan haline geldi. Suçu engellemenin yolu suça sürüklenen çocukların cezalarının artırılmasından, bu çocukların yetişkin sayılmasından değil, suça sürükleyen ekonomik ve toplumsal koşullarla ve örgütlerle mücadele etmekten geçiyor. Devlet kurumlarına, iktidara ve tüm ilgililere asli görevlerini hatırlatıyor, toplumda her yurttaşın güven içinde yaşayabilmesi için her zamanki talebimizi yineliyoruz: **“Yasalara dokunma, uygula!”**

Akranları tarafından öldürülen Mattia Ahmet Minguzzi’nin ailesinin acısını derinden paylaşıyor, hiçbir ailenin bu tür acılar yaşamaması için tüm sorumluları acilen gerçekçi çözümleri devreye sokan politikalar üretmeye ve uygulamaya davet ediyoruz.

Her yurttaş derinden etkileyen Mattia Ahmet Minguzzi cinayetinin faillerinin yargılanması sürerken, suça sürüklenen çocuk kavramı eleştiriliyor, çocukların işlediği bazı suçlara yönelik cezaların artırılması, bazı suçlarda çocukların yetişkin gibi yargılanması ve suç işleyen çocukların ailelerinin de cezalandırılması talepleri gündeme getiriliyor. İktidar bu yönde **bir yasa teklifi hazırlığı yapıyor**.

Yeni yasama döneminde iktidar tarafından meclise getirileceği belirtilen yasa teklifi ile paralel öneriler içeren bir teklif kamuoyu ile paylaşıldı bile. Bir muhalefet partisi vekilinin kendi bireysel girişimi olan teklifin geri çekilmesini memnuniyetle karşılıyoruz. Ekte çocuk hakları da çalışan üç hukukçunun bu teklifle ilgili hukuki değerlendirmesini sunuyoruz.

Ne bu teklifte ne de iktidarın yasa hazırlık açıklamalarında suç çetelerinin çocukları kullanmaları ile ilgili bir vurguya rastlayamıyoruz.

Oysa Minguzzi cinayetinin faillerinin sosyal medya paylaşımları, bu paylaşımlara aldıkları destek mesajları, suç kayıtları, uzun namlulu silahlarla çekilen fotoğrafları ve yargılama sürecinde Minguzzi’nin ailesine ve ailenin avukatına gönderilen tehdit mesajları, bu çocukların etrafında onları örgütleyen, silahlandıran, eğiten ve kullanan organize bir suç çetesinin bulunduğunu açıkça gösteriyor. Sayısı ve etkisi her geçen gün artan organize suç örgütleriyle kapsamlı bir mücadele yürütmek yerine çocuklara verilen bireysel cezaları artırmak kamuoyunun adalet ve güvenlik talebine kolay, maliyetsiz ama etkisiz bir yanıt olarak kalacak, suçu engellemeyecektir. Örgütler hapse giren üyelerinin yerine yeni çocukları bünyelerine katarak yasadışı faaliyetlerine özgürce devam edecekler.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre suça sürüklenen çocukların karıştığı olay sayısı, 2010'da 83 bin 393 iken, 2024'te kadar 178 bin 834'e çıkmıştır. 2021'de 133 bin çocuk suça sürüklenirken, bu sayı yüzde 56 artışla 2022'de 207 bine ulaşmıştır. Öncelikle bu inanılmaz artış oranlarının nedenleri saptanmalıdır.

Bugün Türkiye'de hakkında danışmanlık tedbiri verilen çocuk sayısı 51 bin 386'dır. Ancak bu çocuklara rehabilitasyon hizmeti verecek ihtisaslaşmış çocuk kuruluştan sayısı yalnızca 58'dir ve bunların büyük bölümü yalnızca "istasyon" hizmeti vermekte, geçici barınma ve temel bakım sunmaktadır.

Kamusal alanların tüm çocuklar ve yurttaşlar için güvenli hale getirilmesi için devlet kurumlarından taleplerimizi iki başlıkta açıklamak istiyoruz:

1.Suçta Sürükleyen Koşullarla Mücadele

Suçta sürüklenen çocukların karıştığı olay sayısı her yıl artmaktadır. Buna karşılık devletin çocukların suça karışmasını engellemeye ve suça karışan çocukları rehabilite etmeye ayırdığı kaynak ve kurumsal kapasite son derece sınırlı ve yetersizdir. On iki yıl zorunlu eğitime devam etmeyen çocuklar takip edilmemektedir. Çocukların yaşadıkları mahallelerde güvenli bir biçimde sosyalleşmesine, spor yapmasına, ders çalışmasına yönelik kamusal alan ve imkanlar kısıtlıdır. İktidarın uyguladığı ekonomi politikalarının bu çocuklara sunduğu tek seçenek, çocuk yaşta güvencesiz ve iş güvensiz işgücüne katılıp (eğer iş bulabilirlerse) çok düşük ücretlerle hayatta kalmaya çalışmaktır. Yokluk içinde ve gerek ailelerinden gerekse devletten ihtiyaç duydukları ilgi ve desteği görmeden büyüyen, daha iyi bir gelecek kurmayı hayal edemeyen çocuklar organize suç örgütlerinin açık hedefi haline gelmiştir. Bu örgütler çocukları maddi ve manevi olarak desteklemekte, onlara uyuşturucu maddeler ve suç aletleri temin etmekte, onların **kendilerini güçlü hissetmesini sağlamaktadır.**

Çocuk suçluluğu yalnızca bireysel bir seçim değil; yoksulluk, eşitsizlik, ayrımcılık, eğitimden kopuş, şiddet gibi çok boyutlu hak ihlallerinin, ekonomik ve politik yanlış tercihlerin sonucudur.

İktidar eğer suç oranlarını gerçekten düşürmek istiyorsa, dezavantajlı mahallelerdeki çocuklara yönelik kamu hizmetlerini artırmalı, çocukların zorunlu eğitimi bırakmalarını engellemelidir. Ayrıca suça sürüklenen çocukların topluma kazandırılması için bu alanda uzman kadroları istihdam etmeli, gerekli kurumsal kapasiteyi ve ilgili bakanlıklar arasındaki eşgüdümü sağlamalıdır.

Aşağıdaki linkten ulaşılacak İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi'nin **"Çocuk Adalet Sistemi ve İnfaz Rejimine Dair Politika Belgesi"** bu konuda kapsamlı öneriler getirmektedir.

Ayrıca ekte Uzman Sosyolog Özgür Aktükün'ün EŞİK için hazırladığı kimi istatistikler ve çözüm önerileri yer almaktadır.

2.Suç Sürükleyen ve Azmettiren Örgütlerle Mücadele

Uyuşturucu ticareti, yağma (gasp, haraç), kaçakçılık, suç gelirlerini aklama, cinayet ve yaralama gibi suçları işleyen organize suç örgütlerinin sayısı ve etki alanı her geçen gün artmaktadır. Bu örgütler sosyal medya üzerinden propaganda yapmakta, dezavantajlı mahallelerde yaşayan çocuklara kolayca ulaşarak onları suça azmettirmektedir.

Devletin bu örgütlerle etkin ve kapsamlı bir mücadele yürütmeden, sadece çocukların alacağı bireysel cezaları artırarak suçu engellemesi mümkün olmadığı gibi, örgüt yöneticileri özgürken örgüt üyesi çocukların ağır cezalar alması adil de değildir. Sorunun kalıcı çözümü için çocukları suça sürükleyen koşullarla ve suç örgütleriyle mücadele paralel olarak yürütülmelidir.

Çocukların karıştığı suç olaylarını azaltacak politikaları tespit etmek ve kararlılıkla uygulamak devletin tüm vatandaşlarının güvenliğini sağlama görevinin bir gereğidir. Çocukların alacağı bireysel cezaların artırılması ya da onları yetişkinler gibi yargılamak suç oranlarını düşürmeyeceği gibi, adaleti de sağlamayacak ve suça sürüklenen çocukların ciddi hak kayıplarına uğramasına neden olacaktır.

Türkiye’de çocukların cezai ehliyetleri konusunda kademeli bir sistem bulunmaktadır:

- 0-12 yaş arası çocukların cezai ehliyeti yoktur. Buna rağmen yasada bu yaş grubu için de tedbir kararları vardır. Çocuğun suç ile ilgili eylemlerden ve ortamlardan uzaklaştırılması amacıyla eğitim, sağlık, danışmanlık ya da yüksek riskli durumlarda kurum bakım tedbiri uygulanması gerekmektedir.
- 12-15 ve 15-18 yaş arası çocuklar için kademeli bir cezalandırma sistemi vardır. Herhangi bir nedenle ve herhangi bir suç tipi için 15-18 yaş arası çocukların çocuk adalet sisteminden kopartılması düşünülemez. Bu konuda şu ya da bu gerekçe ile istisnalar yaratma ve çocukları parça parça bu sistemin dışına çıkarma girişimlerine son verilmelidir.

Devlet kurumlarına, iktidara ve tüm ilgililere asli görevlerinin başta çocuk ve kadınlar olmak üzere toplumdaki her yurttaşın güven içinde yaşayabilmesini sağlamak olduğunu bir kez daha hatırlatıyoruz.

Gerçek çözüm önerileri üretilmeden, toplumda infial yaratan tekil olaylar üzerinden suç oranlarını düşürmeyecek ve var olan sistemi altüst edecek yasa değişiklikleri yapmak çözüm değildir.

Çocuklarla ilgili tüm politikaların oluşturulması ve uygulanmasında, tüm yasama süreçlerinde, çocuk ve kadın hakları üzerine çalışan sivil toplum örgütlerinin, baroların çocuk birimlerinin, akademinin ve çocukların bizzat kendilerinin deneyim ve görüşleri dikkate alınmalıdır.

Bütün bu süreç boyunca yasalar etkili biçimde uygulanmalı; Anayasa ve yasaların gerektirdiği mekanizmalar için gerekli bütçe ayrılarak yeterli kurumlar oluşturulmalıdır.

**Talebimiz son derece nettir:
#Yasalara dokunma, uygula!**

28.07.2025

EŞİK-Eşitlik İçin Kadın Platformu

 iletisim@esikplatform.net
 www.esik.org.tr
 @esikplatformu
 @esik_platform
 @esitlikicinkadinplatformu
 @esikplatformu.bsky.social

Linkler

<https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/COCUKADALETSSISTEMIVEINFAZREJIMII NEDAIRPOLITIKABELGESI.pdf>

https://t24.com.tr/haber/kulis-minguzzi-cinayeti-sonrasi-erdogan-talimat-verdi-suca-suruklenen-cocuklar-icin-yeni-duzenleme-geliyor,1251696#google_vignette

<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/minguzzi-cinayetine-iliskin-yeni-goruntuler-ortaya-cikti-2421082>

24 TEMMUZ 2025 SAAT 05.57'DE CHP MİLLETVEKİLİ MAHMUT TANAL TARAFINDAN SOSYAL MEDYADA PAYLAŞILAN KANUN TEKLİFİ HAKKINDA YORUM VE BİLGİ NOTU:

1- Teklif edilen yasa değişikliğinde sayılan suç tipleri keyfi seçilmiş olup TCK sistematikindeki ağır suçlar kategorisiyle uyumlu değildir. Bu haliyle dahil edilen suçlar bir tipolojiye uymadığından keyfi ve norm koyma yasa yapma tekniğine aykırıdır. Bu haliyle hangi suçun bu kapsamda değerlendirilip hangi suçun dışarda tutulduğu gerekçelendirilemeyecektir. İnsanlığa karşı suç işleyen 15-18 yaş arası çocuklar SSÇ olarak yargılanabilecekken yaşıyla rızaya dayanan cinsel eylemlerde bulunan 15-18 yaş arası çocuklar yetişkin gibi ağır ceza alacaktır... Öngörülebilirlik ve kanunilik ilkesine aykırıdır.

2- 1. maddenin gerekçesinde, çocuk koruma sisteminin korunmasına yönelik yapılan değerlendirmeler çocuk haklarına ilişkin uluslararası standartlar açısından isabetli değildir. Zira, çocuklar hakkında verilen cezaların amacı, yalnızca kamu güvenliğini sağlamak değil; aynı zamanda onarım, toplumla bütünleştirme ve bireysel sorumluluğun gelişmesine katkı sunmak olmalıdır. Oysa söz konusu düzenleme, çocuğu suç döngüsüne sokma riskini arttırma eğilimi taşımaktadır. Düzenleme, hakim takdir yetkisini genişletirken koruma yerine cezalandırmayı öncelikli hale getirmekte ve bu yönüyle Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de öngörülen ilke ve düzenlemelere aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim **"suça katılım biçimi"** ve **"kast derecesi"** gibi sübjektif kriterlerin değerlendirilmesine dayanması nedeniyle, özellikle sosyal ve ekonomik olarak dezavantajlı çocuklar bakımından daha ağır ve orantısız cezalarla sonuçlanma tehlikesi bulunmaktadır. Bu durum, düzenlemenin hukuki olarak öngörülebilirliğini zayıflatmaktadır.

3- Suça karışan 15-18 yaş arası çocukların yasal vasilerinin, ebeveynlerinin cezai sorumluluğunun düzenlenmesi suçun şahsiliği ilkesine aykırıdır. TCK 283/3'e aykırıdır. Yine düzenlemede yer alan **"suça katkısı"** gibi sübjektif, belirsiz bir kavramın suçlama sebebi yapılması, belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine açıkça aykırıdır. Kurum bakımında olan çocuklar için böyle bir hükmün uygulama alanı mümkün olamayacağından Anayasa'daki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil eder. Anayasa aykırıdır.

4- 15-18 yaş arasında sayılan suçları işleyen çocukların SSÇ vasfını taşımayacağı belirtilen yasa metninde bu çocukların yargı yetkisi bakımından genel mahkemelerde mi yargılanacağı, yargılama usulünün ne olacağı konuları belirsizdir. ÇKK koruma tedbirlerinin bu çocuklara uygulanma imkanını teklif ortadan kaldırmaktadır. Usul hukuku ve koruma hukuku açısından sistemi kilitleyen bir değişiklik olacağı aşikardır.

5- Ceza sorumluluğunun başlama yaşı konusunda evrensel bir standart bulunmamakla birlikte, uluslararası belgeler ve bilimsel araştırmalar; bu yaştan çocuğun suçun hukuki anlam ve sonuçlarını idrak edebileceği gelişimsel bir dönemde başlaması gerektiğine işaret etmektedir. BMÇHS 'nin 40. maddesi ile Beijing Kuralları, çocukların yaşlarına uygunluğu ve toplumla yeniden bütünleşmeyi esas alan bir adalet sürecine tabi tutulmasını önermektedir. Aynı doğrultuda, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, 2019 tarihli 24 No'lu Genel Yorumu'nda, çocuk adalet sistemlerinin cezalandırıcı değil; onarıcı ve destekleyici bir yapıda olması gerektiğini ifade etmektedir. Komite, ceza sorumluluğunun alt sınırının en az 14 yaş olarak belirlenmesini tavsiye etmekte; 15 veya 16 gibi daha yüksek yaş sınırlarını benimseyen ülkeleri ise olumlu örnekler arasında değerlendirmektedir. .

6- Söz konusu teklif çocuk ceza ehliyeti bakımından ceza ehliyetinin varlığına göre ayarlanabilen TCK sistematiğini bozarak ceza ehliyetini 15 yaşa çekmektedir. 18 yaşına kadar herkes çocuk sayılır hükmüyle çelişerek 15-18 yaş arasını çocuk koruma dışına çıkararak tamamen korumasız bırakmaktadır. Bu haliyle Çocuk hakları Sözleşmesine aykırıdır.

Çocuk Hakları Sözleşmesine apaçık aykırılık teşkil eden bu tür düzenlemelerin hukuk düzenine entegre edilmesinin Çocuk Hakları Sözleşmesinden çıkma taraftarı lobinin motivasyonunu artırdığına da dikkat çekeriz.

Suçun ağırlığına göre çocukları **"suça sürüklenen çocuk"** statüsünden çıkarmak, bu çocukların özel koruma tedbirlerinden, sosyal hizmetlerden ve onarıcı adalet imkanlarından yararlanmasını engeller; çocukları yetişkin gibi yargılama ve cezalandırma riskini doğurur. Nitekim, **"ağır suç"** işleyen çocukların koruma sisteminin dışına itilmesi, bu çocukların rehabilitasyon şansını azaltarak, çocukların toplumla bütünleşme yerine suç döngüsünün güçlenmesine yol açma riski taşımaktadır.

7- Türkiye'de suça karışan çocuklara ilişkin istatistiklere bakıldığında 15-18 yaş arası en çok işlenen suçlar cinsel suç olarak kayda geçse de bunların büyük çoğunluğu rızaya dayanan akran cinselliğidir. Aynı yaşta olan çocuklar arasında gerçekleşmesi durumunda fiilin, bu değişikliğin uygulanması imkansız hale gelecektir. Çocukların her tür akran cinselliği deneyimleri bu değişiklikte ağır şekilde cezalandırılacağından suç ceza dava istatistiklerinde patlama yaşanacağını ve ergenlik aşamasında olan birçok çocuğun mağdur olacağını öngörmek çok da zor değildir. Bu haliyle ülkenin cinselliğin tabu olarak görüldüğü bir çok kesiminde akran cinselliğini çocuk yaşta ve zorla evlilikleri artıran bir sonuca dönüştürecektir. 7.Teklifin maddesi TCK235/a şeklinde yazılmıştır. İhaleye fesat karıştırmanın düzenlendiği maddenin altında böyle bir düzenlemeyi eklemenin mantığa sığar tarafı bulunmamaktadır.

8- Gerekçede, hakimın taktir yetkisinden bahsedilse de teklif edilen düzenleme metni var hali hazırda olan düzenlemedeki hakimın takdir yetkisini ortadan kaldırmaktadır. Şu anki düzenlemede hakim suçun işleniş biçimi, SSÇnin ceza ehliyetine sahip olup olmaması, sosyo ekonomik koşulların suç işleme iradesi üzerindeki etkisi, failin pişmanlığı, iyi hali gibi bir çok olaya ve faile ilişkin somut durumu göz önünde bulundurarak alt ve üst limitlerden ceza kurabilmektedir.

9- Bu değişiklik yapılırsa ve 15-18 yaş sayılan suçlar bakımından SSÇ dışına çıkarılsa dahi hükümde kurulan ceza ile **“yatar”** süre arasındaki farkı oluşturan infaz hukukundaki (sadece çocuğa özgü olmayan) genel adaletsizlik ortadan kaldırılmadığı sürece bu değişikliğin gerekçesi olarak sayılan hedefler gerçekleştirilemeyecektir. Verilen ceza ile yatılan ceza arasındaki uçurum sadece çocuk mahkumlara özgü olmayıp tüm infaz sistemine ilişkindir.

Av. Selmin Cansu Demir

Av. Kardelen Ateşçi

Av. Eylem Ümit Atılğan

Çocuk Suçluluğu ile İlgili Veriler Ne Söylüyor? Kimi çözüm önerileri

TÜİK 'in 2023-2024 Adalet İstatistiklerine göre:

Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı 537 bin 583.

- Bu olaylarda çocukların 242 bin 875'i mağdur olarak,
- 178 bin 834'ü suça sürüklenme sebebiyle (yasalarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla),
- 84 bin 751'i bilgisine başvurma amacıyla,
- 15 bin 716'sı kayıp (hakkında kayıp müracaatı yapıp daha sonra bulunan) olması sebebiyle,
- 11 bin 179'u kabahat işlediği iddiasıyla,
- 4 bin 228'i ise bu nedenlerin dışında kalan diğer nedenlerden dolayı güvenlik birimlerine geldi veya getirildi.

Suça sürüklenme nedeni ile güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların:

- %39,8'ine yaralama,
- %20,8'ine hırsızlık,
- %7,7'sine pasaport kanununa muhalefet,
- %4,9'una uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak,
- %4,0'ına ise tehdit suçları isnat edildi.

2024 yılında, suç dosyası nedeniyle hakkında karar verilen çocuk sayısı 211 bin 946

- Çocuklarla ilgili geçen yıl 43 bin 128'i hapis cezası olmak üzere 63 bin 712 ceza kararı alındı. Mahkûm olan çocuklardan 4 bin 386'sının kız çocukları olduğu belirtildi.
- Suça sürüklendiği için hakkında, "Danışmanlık tedbiri" verilen çocuk sayısı 51 bin 386
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde "İhtisaslaşmış Çocuk Evleri" yani suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocuklara yönelik hizmet veren kuruluş sayısı sadece 58.

Mağdur Çocuk İstatistikleri

- Güvenlik birimlerine mağdur olarak gelen 242 bin 875 çocuğun %89,7'sini suç mağduru,
- %10,2'sini takibi gereken olay mağduru çocuklar oluşturdu.
- Güvenlik birimlerine suç mağduru olarak gelen veya getirilen çocuğun %61,3'ü yaralama,
- %11,8'i cinsel suçlar,
- %8,6'sı aile düzenine karşı suçlar,
- %4,4'ü tehdit, %13,9'u ise bu nedenlerin dışında kalan diğer nedenlerden dolayı mağdur oldu.

Kurumsal Yetersizlikler

- Danışmanlık tedbiri verilen çocuk sayısı 51.386'dır. Ancak bu tedbirlerin uygulanabilirliği büyük ölçüde zayıflamıştır. Tedbir kararlarının sayısının çok fazla olması, mesleki yeterliliği sahip personel azlığı sebebiyle verilmiş amacına uygun bir süreç yönetimi ile yapılamadan evrak takibi sürecine indirgenmiş durumdadır.
- Kurumsal Kapasite Yetersizliği nedeniyle "Bakım hizmeti" veren kuruluşlar hem yeterli sayıda değil hem de yatak ve sosyal alan imkânları açısından oldukça yetersizdir. İhtisaslaşmış çocuk kuruluşu sayısı yalnızca 58'dir ve bu kuruluşların bir kısmı yalnızca "istasyon" hizmeti vermektedir; yani rehabilitasyon değil, geçici barınma ve temel bakım sunmaktadır.
- Çocuğun bireysel ve sosyal koşullarına göre şekillendirilen "Basamaklandırılmış" rehabilitasyon programları yoktur. Kuruluşların profili yani ihtisaslaşması çocuğun içinde bulunduğu olay örgüsü ile sınırlı kalır iken, hizmet verdiği profile özel programlar yerine genelci sosyal hizmet perspektifine sıkıştırılmış hizmet sunulmaktadır.
- Sosyal hizmet uzmanı ihtiyacı, süpervizyon eksikliği ve ihtisaslaşma yoksunluğu, çocuklara sunulan hizmetlerin niteliğini doğrudan etkilemektedir.

- **"Okul Sosyal Hizmeti"** yasası hâlâ çıkarılmamıştır. Bu konuda onlarca yıldır süren akademik ve mesleki talep görmezden gelinmektedir.
- **Çocuklarla çalışan uzmanlar** için ayrı bir formasyon ve sertifikasyon sistemi yoktur. Beş yılda bir yeniden değerlendirme içeren basamaklandırılmış bir mesleki izleme sistemi kurulmamıştır.
- **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı** bünyesinde hizmet alan çocuklarla ilgili **"Takip"** süreçleri iş yükü sebebiyle yapılamamaktadır. Yani çocuk kendi çevresinde düzenli takip edilmiyor.

Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı ile **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı** arasında çocuklara ilişkin dosyalarda kurumsal koordinasyon zayıftır. Ortak takip mekanizmaları, eşgüdümlü hizmet ağları, veri paylaşımı ve rehabilitasyon planlaması konusunda bütünsel bir politika eksikliği vardır.

Politika Önerileri

1. **5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu** koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulanabilmesini sağlayacak kurumsal ve politika değişimini önceleyecek biçimde güncellenmelidir.
2. **Okul Sosyal Hizmeti Yasası** ve uygulaması derhal hayata geçirilmeli, okullarda rehberlik servislerinin yapısı değiştirilerek farklı mesleki disiplinleri (Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog, Sosyolog, Psikolojik Danışma ve Rehberlik) barındıracak biçimde **"Sosyal Servis"** modeline geçilmelidir.
3. Çocuk koruma sisteminde görev yapan herkes için **zorunlu ihtisaslaşma ve süpervizyon sistemi** getirilmelidir.
4. Her çocuk için **bireyselleştirilmiş rehabilitasyon planları** hazırlanmalıdır.
5. **Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı** ile **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı** arasında eşgüdüm sağlanmalı; ortak veri, izleme ve müdahale mekanizmaları kurulmalıdır.

6. Çocuklarla sokakta, riskli mahallelerde ve aile ortamında doğrudan çalışan, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar ve çocuk gelişimcilerinden oluşan **mobil müdahale ekipleri** oluşturulmalıdır. Bu ekipler çocukları erken aşamada tespit etmeli, riskli durumlarda ilk teması kurmalı ve koruyucu-önleyici hizmetleri sahada uygulamalıdır. **(2005/2014 Yılları arasında İstanbul Valiliği'nin 2000/1 Güvenlik Kararı ile "Sokakta Yaşayan ve/veya Çalıştırılan Çocukların Güvenliği ve Sosyal Hizmet İhtiyaçlarının tespiti amacıyla İstanbul İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü bünyesinde 11 Mobil ekip 24 saat esası ile çalıştırıldı. Bu uygulama sayesinde İstanbul ilinde binlerce çocuğa ve ailesine ulaşılarak ihtiyaçları olan hizmetlerden faydalanmaları sağlanarak koruyucu ve önleyici birçok hizmet hayata geçirildi)**

7. Her ilçede ve riskli bölgelerde **mahallere yerleşik toplum merkezleri** kurulmalıdır. Bu merkezlerde eğitim desteği, psikososyal destek, sosyal beceri ve hak farkındalığı programları yürütülmeli; aynı zamanda ebeveynlere yönelik rehberlik çalışmaları da sunulmalıdır. Toplum merkezleri çocukların sistem dışına itilmesini önleyen, sürekli temas alanları olarak yapılandırılmalıdır.

8. Basın ve yayın kuruluşları için **"Çocuk Odaklı Yayıncılık Etik Rehberi"** hazırlanmalı ve bağlayıcılığı olan bir meslek içi protokol haline getirilmelidir.

9. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, RTÜK, Basın Konseyi gibi kurumlar ve çocuk hakları savunucuları iş birliğiyle çocukların medyada temsiline ilişkin **bağımsız bir izleme ve denetleme kurulu** oluşturulmalıdır.

10. Sosyal medya platformları için çocuklara dair içerik üretiminde etik uyarı sistemleri ve içerik kaldırma mekanizmaları geliştirilmelidir.

11. Türkiye'de her ilde ayrı bir **çocuk mahkemesi** bulunmamakta; çoğu yerde çocuk davalarına bakmakla "görevli" ama **uzmanlaşmamış ceza mahkemeleri** bakmaktadır. **Çocuk hakları, psikososyal gelişim, travma bilgisi** gibi alanlarda uzmanlığı olmayan hâkim ve savcılar görev almaktadır. Her ilde ve yoğun ilçelerde **uzmanlaşmış çocuk mahkemeleri** açılmalı, hakim ve savcılara yönelik zorunlu **çocuk adaleti eğitimi** ve **periyodik süpervizyon** getirilmelidir. **Adli sosyal hizmet uzmanı istihdamı** yaygınlaştırılmalı; davalarda ki etkinlikleri arttırılmalıdır.

12. Türkiye'de Emniyet Müdürlükleri bünyesinde **Çocuk Şube Müdürlükleri** ve **Çocuk Büro Amirlikleri** var, ancak bu birimlerin kapasitesi çok sınırlı. Şubeler ve Çocuk Büroların tamamında Sosyal Hizmet Uzmanı istihdamı eksiksiz olarak sağlanmalıdır.

13. Denetimli Serbestlik Müdürlüklerinde **“Çocuk” Birimi** ayrımı yapılmalı, bu konuda uzmanlaşmış personel istihdamı sağlanmalıdır.

14. Çocuklarla ilgili tüm politikaların oluşturulması ve uygulanmasında, tüm yasama süreçlerinde, çocuk ve kadın hak temelli çalışan sivil toplum örgütlerinin, baroların çocuk birimlerinin, akademinin ve çocukların bizzat kendilerinin deneyim ve görüşleri dikkate alınmalıdır.

Uzman Sosyolog Özgür AKTÜKÜN

Suçta Sürüklenen Çocuklarla İlgili Kimi Linkler:

1. EŞİK paylaşımları:

<https://www.instagram.com/p/DlnwW6tIY1i/>

<https://www.instagram.com/p/DlecXUlpIPU/>

<https://www.instagram.com/p/DIYaibdOIIZ/>

[https://x.com/esikplatformu/status/1949071363177935357?
t=y9QjSqbD5_1ZzTqZ0LqF9g&s=08](https://x.com/esikplatformu/status/1949071363177935357?t=y9QjSqbD5_1ZzTqZ0LqF9g&s=08)

2.Cinayete karışan çocukların sosyal ortamı ile ilgili bir haber:

[https://www.evrensel.net/haber/561323/minguzzi-yasasi-uzerine-caponelari-kim-
yaratiyor?t=El8DSJQXtRWaq7EDOXVCiQ&s=09](https://www.evrensel.net/haber/561323/minguzzi-yasasi-uzerine-caponelari-kim-yaratiyor?t=El8DSJQXtRWaq7EDOXVCiQ&s=09)

3. Cinayete karışan çocukların silahlı fotoğrafları ile ilgili haber:

[https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/minguzzi-cinayetini-iliskini-yeni-goruntuler-
ortaya-cikti-2421082](https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/minguzzi-cinayetini-iliskini-yeni-goruntuler-ortaya-cikti-2421082)

4.Kamuoyuna açıklanan bir teklifle ilgili link:

[https://www.evrensel.net/haber/562983/suca-suruklenen-cocuklar-meclis-
gundeminde-agir-cezalar-suc-oranlarini-dusurmez](https://www.evrensel.net/haber/562983/suca-suruklenen-cocuklar-meclis-gundeminde-agir-cezalar-suc-oranlarini-dusurmez)

5. Yeni yasama yılı için iktidar hazırlıklarına ilişkin bilgiler:

[https://t24.com.tr/haber/kulis-minguzzi-cinayeti-sonrasi-erdogan-talimat-verdi-
suca-suruklenen-cocuklar-icin-yeni-duzenleme-geliyor,1251696#google_vignette](https://t24.com.tr/haber/kulis-minguzzi-cinayeti-sonrasi-erdogan-talimat-verdi-suca-suruklenen-cocuklar-icin-yeni-duzenleme-geliyor,1251696#google_vignette)

6.SSÇ kavramına ve pratiklerine dair haber linkleri:

<https://www.birgun.net/haber/kadin-genc-derken-sira-cocuklarda-641144>

[https://bianet.org/haber/dr-eylem-umit-atilgan-yanitladi-cocuklari-yetiskinler-gibi-
yargilamak-cozum-mu-306390](https://bianet.org/haber/dr-eylem-umit-atilgan-yanitladi-cocuklari-yetiskinler-gibi-yargilamak-cozum-mu-306390)

[https://tr.euronews.com/2025/07/26/turkiyede-ve-dunyada-hukum-ve-cezalar-suca-
suruklenen-cocuk-dogru-bir-kavram-mi](https://tr.euronews.com/2025/07/26/turkiyede-ve-dunyada-hukum-ve-cezalar-suca-suruklenen-cocuk-dogru-bir-kavram-mi)

7. İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi'nin“Çocuk Adalet Sistemi ve İnfaz Rejimine Dair Politika Belgesi:

<https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/COCUKADALETSSISTEMIVEINFAZREJIMIINEDAIRPOLITIKABELGESI.pdf>

8. FISA Çocuk Hakları Merkezi'nin 2024 Çocuğun Yaşam Hakkı Raporu

<https://share.google/LFCaD4kNUgNn21gCB>

9. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

<https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNC-571-COCUK%20HAKLARI%20SO%CC%88ZLES%CC%A7ME%202024.pdf>

10. Çocukların Cinsel Suistimal ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi)

<https://rm.coe.int/168046e1de>
<https://rm.coe.int/1680084822>

11. Uluslararası sözleşmelerden (İstanbul Sözleşmesi, Lanzarote Sözleşmesi) neden tek bir imza ya da kararname ile çıkılamayacağına dair kaynaklar

<https://www.anayasa.gen.tr/ua-sozlesme-fesih.htm>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/prof-kemal-gozler-istanbul-sozlesmesi-sadece-cumhurbaskani-karariyla-feshedilemez-haber-1516729>